

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹԵՄԵՐԷՆ

ԱՂԱՆ ԵՊՍ. ՊԱԼԻՕԶԵԱՆ
Հայրապետական Պատուիրակ
Ծայրագոյն Արեւելի

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ ԹԵՄԷՆ

ԱՅՏԵԼՈՒԹԻՒՆ ԿԱԼԿԱԹԱ-ՀՆԴԿԱՍՍԱՆ

Ազգիս Վեհափառ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի քարձր տնօրինութեամբ 7 Հոկտ. 1991ին Ծայրագոյն Արեւելիի Հայրապետական Պատուիրակ նշանակուեցայ:

Աւստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի Առաջնորդութեանս առաջին իսկ օրերէն մօտիկ հետաքրքրութիւն եւ յարաբերութիւն ցուցաբերած էի Ծայրագոյն Արեւելիի հայութեան նկատմամբ: Անցնող 10 տարիներու ընթացքին Վեհափառ Հայրապետի քարեհան տնօրինութեամբ քազմիցս ու զանազան առիթներով գործուղուած էի Հնդկաստան ու Սինկաբուր:

Հայրապետական Պատուիրակ նշանակուելէ անմիջապէս ետք, նամակագրական ու հեռախօսային կապ հաստատեցի Հնդկաստանի Պոմպէյ, Մատրաս ու յատկապէս Կալկաթա քաղաքներու եկեղեցական վարչութեանց հետ, ուր ունինք եկեղեցիներ ու Մարդասիրական նեմարան հիմնուած 1821 թուին:

Կալկաթա պաշտօնական այցելութիւն տուի 1991 թուի Դեկտ. 1-12ը: Սիտնիէն ճամբայ ելայ Դեկտ. 1ին ու Պանկզոզէն անցնելով Կալկաթա հասայ Դեկտ. 2ին, ուր դիմաւորուեցայ եկեղեցական վարչութեան, նեմարանի ուսուցչական կազմի եւ աշակերտութեան կողմէ: Ճեմարանը բնակութեանս վայրը պիտի ըլլար:

Գշ. 3 Դեկտ.ին առաջին առիթով հանդիպում ունեցայ Մարդասիրական նեմարանի աշակերտութեան հետ: Խրախուսեցի զիրենք լաւ հայ-ֆրիստոնեաներ ու տիպար քաղաքացիներ ըլլալու, նաեւ յաջողութիւն մաղթեցի իրենց քննութիւններուն, եւ աղօթքով փակեցի այս առաջին հանդիպումը:

Նոյն օրը Նիւ Տէլիէն Կալկաթա ժամանեց Տիար Յովսէփ Սէֆերեանը երկօրեայ այցելութեամբ, հանդիպում ունենալու իմ եւ եկեղեցւոյ վարչական անդամներու հետ: Ան մի քանի առաջարկութիւններ ներկայացուց Հնդկաստան-Հայաստան սերտ համագործակցութեան վերաբերեալ ու կալկաթահայ գաղութի կարեւոր դերի մասին:

Գշ. 4 Դեկտ.ին կրկին անգամ առիթը ունեցայ հանդիպելու Մարդասիրական նեմարանի աշակերտութեան եւ աւելի մօտիկէն հետաքրքրուելու իւրաքանչիւրով: 42 երկսեռ աշակերտներ ունի նեմարանը՝ 32 մանչ եւ 10 աղջիկ: Անցեալին մինչեւ 200 աշակերտ ունեցած է նեմարանը:

Նոյն օրը ուսուցչական կազմին հետ ծանօթացայ, իւրաքանչիւրին, գնահատելով ու քաջալերելով իրենց տարած մեծ աշխատանքը երախայ կրթելու եւ դաստիարակելու: Առիթը ունեցայ հանդիպելու Պէնկոլցի ուսուցչուհիի մը որ հայերէն ու գրաբար կը դասաւանդէ աշակերտութեան. գարմանալի քայց գնահատելի երեւոյթ մը:

Կէսօրին վարչական կազմի ճաշկերոյթին Տիար Յովսէփ Սէֆերեանն ալ ներկայ էր: Ճաշկերոյթի ընթացքին առաջարկուեցաւ քաժակ քարձրացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տ. Պետրոսեանի կեանքի արեւաշատութեան, ինչպէս նաեւ Հայաստանի անկախութեան ու Արցախի խաղաղութեան համար:

Եշ. 5 Դեկտ.ին կրկին աշակերտութեան հետն էի: Ս. Պատարագի երգեցողութեան փորձ կատարեցինք, ինչպէս նաեւ շաքաթ օրուայ թէյսեղանի գեղարուեստական յայտագրի պատրաստութիւնը տեսանք: Նոյն երեկոյեան հիւրն էի գաղութի երեւելի դէմքերէն Տիար Հայկ Սուքիասի, որուն հետ խօսակցեցանք գաղութի ապագայի մասին:

Ուր. 6 Դեկտ.ին Դարբան աղջկանց վարժարանը այցելեցի: Նոյն երեկոյեան եկեղեցւոյ վարչական կազմի ընդունելութեան մը ընթացքին,

անդամներուն փոխանցեցի Վեհափառ Հայրապետի հայրական օրհնութիւնները, գնահատելով իրենց տարած Աստուածահաճոյ ու հայավայել ծառայութիւնը:

Շր. 7 Դեկտ.ին տեղի ունեցաւ գաղութային թէյասեղան ընդունելութիւն, ուր աւելի քան 100 հայորդիներ ներկայ էին: Ներկաներուն փոխանցեցի Վեհափառ Հայրապետի հայրական ու հայրապետական օրհնութիւնները, մղելով զիրենք որ զօրավիզ կանգնին գաղութային կեանքին ու մասնակից հայրենիքի վերելքներուն: Խօսեցայ Հայրենիքի եւ Արցախի ներկայ իրավիճակի մասին ու թելադրեցի որ մնան կապուած իրենց ազգային պատկանելութեան: Մարդասիրական ճեմարանի երկսեռ աշակերտութիւնը գեղարուեստական յայտագրով մը ելոյթ ունեցաւ, ուր աշակերտներ խմբերգներ ու արտասանութիւններ կատարեցին, աւելցնելով օրուայ փայլքը:

Կիր. 8 Դեկտ.ին Կալկաթայի Նազարեթայ եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցի: Ներկայ էին գրեթէ գաղութի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ Մարդասիրական ճեմարանի աշակերտութիւնը, որոնք Ս. Պատարագի երգեցողութիւնը եւ սարկաւազական բաժինը կատարեցին:

1988-ի Յունիս ամսէն՝ Կալկաթահայ գաղութի վերջին հովիւի Հայաստան վերադարձէն ի վեր, գաղութը առիթը չէր ունեցած Ս. Պատարագի մասնակցելու: Այս առիթով բոլորն ալ Ս. Հղորդութիւն ստացան: Ս. Պատարագի ընթացքին քարոզեցի ներկայ հաւատացելոց փոխանցելով Վեհափառ Հայրապետի եւ Ս. Էջմիածնի օրհնութիւնը. ապա անդրադարձայ երկրաշարժի 3-րդ տարելիցին: Յաւարտ Ս. Պատարագի հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կատարեցինք երկրաշարժի գոհերուն, ինչպէս նաեւ գաղութի հանգուցեալ անդամոց հոգիներուն ի հանգիստ:

Պատարագէն ետք այցելեցի Հայոց Ծերանոցը, ուր եկեղեցւոյ բազմամեայ ու բազմաշխատ վարչական Նեվտոն Պազիլի կուրծքը զարդարեցի յանուն Վեհափառ Հայրապետի Ս. Ներսէս Շնորհալի շքանշանով*:

Նոյն օրը աւելի ուշ Հայոց Մարգական ակումբը իր բոլոր անդամներով ճաշկերոյթ մը տուաւ իր բացօթեայ ակումբին մէջ: Այստեղ առիթ ներկայացաւ գաղութի անդամներուն աւելի մօտէն ծանօթանալու:

Բշ. 9 Դեկտ.ին Պանկլատեշի մայրաքաղաք Տաֆայէն ժամանած Տիար Միքի Մարթինի հետ երկար հանդիպում մը ունեցայ: Միքի Մարթին մանրամասն տեղեկութիւն տուաւ Տաֆայի եկեղեցւոյ անփառունակ վիճակի մասին. մի քանի հայեր մնացած են ու ինք առանձինն խնամատարն է եկեղեցւոյ: Եկեղեցին զուրկ է եկամտաբեր հասոյթներէ ու կալուածներէ:

Գշ. 10 Դեկտ.ին երկրորդ անգամ ըլլալով հանդիպում ունեցայ Մարդասիրական ճեմարանի ուսուցչական կազմի հետ, ուր շնորհակալութիւն յայտնելով անհրաժեշտ թելադրութիւններն ու ցուցմունքներ տալով, կրկին գնահատեցի իրենց աշխատանքը:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք եկեղեցւոյ վարչական կազմի հետ ժողով մը ունեցայ, ուր միասնաբար քննարկեցինք եկեղեցի, վարժարան, գաղութ յուզող հարցերը, ինչպէս նաեւ Հայաստան-Կալկաթահայ, Ս. Էջմիածին-Կալկաթահայ փոխարարբերութիւնները**:

* Նեվտոն Պազիլ երկար տարիներու վաստակ ունէր եւ իր յախտնական հանգիստը մտաւ Յունկր. 5, 1992-ին եւ որուն թաղման կարգը կատարեց Յունկր. 7-ին Ս. Էջմիածնէն առաքուած Սահակ քահանան:

** Այստեղ կ'ուզեմ արձանագրել որ Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ կարգադրութեամբ կարելի եղաւ հոգեւորական մը ուղարկել Կալկաթա որպէս հովիւ. ան ժամանեց Յունկր. 5-ին ու Ս. Ծննդեան Տօկին առիթով պատարագեց ու քարոզեց Նազարեթայ եկեղեցւոյ մէջ, միութարեղով կալկաթահայ գաղութը:

Նոյն երեկոյեան ողջերթի ընթրիք մը տեղի ունեցաւ ճեմարանի ճաշարանին մէջ, ուր աշակերտներու եւ ուսուցիչներու կողմէն ներկայ էին նաեւ եկեղեցւոյ ու դպրոցի վարչական կազմերը: Բաժականճառք եղան ներկաներու կողմէ ու սրտի խօսքեր՝ աշակերտութեան կողմէ: Շնորհակալութիւն յայտնեցի իմ անձի մէջէն հայ եկեղեցւոյ նկատմամբ ցուցաբերուած յարգանքին, սիրոյն եւ ուշադրութեան համար, ապա աշակերտութեան թելադրեցի հասակ առնելու եւ մեծնալու հայկական շունչով ու ֆրիստոնէական հաւատով: Իսկ պատասխանատու անձանց՝ նոյն սիրով ու նուիրումով շարունակելու իրենց ծառայութիւնը:

Դժ. 11 Դեկտ.ին ճամբայ ելայ դէպի Սիւնի: Օդակայան ողջերթի եկած էին եկեղեցւոյ վարչականներ ու աշակերտներ: Ճամբու ընթացքին դադար ունեցայ Պանկզոզի մէջ: Այստեղ գեղեցիկ անակնկալ մը կը սպասէր ինձի: Պանկզոզի 30-ի հասնող հայերը հաւաքուած էին եղիագարեաններու բնակարանը, ուր մօտալուս Ս. Մննդեան տօնակատարութիւնը ունեցանք խօսքով, երգով ու հայկական ապրումներով:

Դեկտ.12-ի վաղ առաւօտեան օդանաւ առնելով, նոյն երեկոյեան ողջամբ ժամանեցի Սիւնի, իմ հետ ունենալով հայու բեկորներու ֆաղցր յիշատակը:

Յունվր. 1992
Սիւնի Աւստրալիա

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆԿԳՈԳ ԹԱՅԼԸՆՏ

Թայլընտի մայրաքաղաք Պանկզոզի մէջ ծուարած կան 35-40 հայորդիներ, որոնք աշխարհի գանձան կողմերէն եկած ու կայք հաստատած են: Տեղացի մէկ երկու հայերու կողմէն, կարծիք է հայեր գտնել Մերձաւոր Արեւելէն ու հեռաւոր Ամերիկայէն:

Որպէս Հայրապետական Պատուիրակ Մայրաքոյն Արեւելի, Պանկզոզն ալ իմ պատասխանատուութեան սահմաններուն մէջ կ'իյնայ: Այդ հանգամանքով Մարտ 7-16 1992-ին հովուական այցելութիւն մը տուի այս հեռաւոր ու առանձնացած փոքրաթիւ հայութեան:

Մարտի 7-ի ուշ գիշերին Պանկզոզ ժամանեցի, ուր Պետական ու հայ գաղութի ներկայացուցիչներէն դիմաւորուելով առաջնորդուեցայ գաղութի ամենահին ու յարգուած Փափագեան ընտանիքի բնակարանը:

Տիկ. Հելեն Փափագեան եւ Տիար Սուրէն Եղիագարեան պատրաստեցին կեցութեանս ժամանակացոյցը: Առաջին առիթով Սուրէն Եղիագարեանի ընկերակցութեամբ այցելեցի Անկլիկան Christ Church-ը եւ հանդիպեցայ Fr. Monty Morris-ի: Այս եկեղեցւոյ մէջ էր որ հինգշաբթի օր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէի: Ապա այցելեցիմք Նորայր (Bod) Տ. Գէորգեանի, որ մեծ ընկերութեան մը վարիչ-Տնօրէնն է ու հոգաց երթեւեկի ծախսը: Տիար Գէորգեանի նուիրեցի էՋՄԻԱՄՆԻ ԳԱՆՁԵՐ գեղեցիկ հատորը: Նոյն երեկոյեան հայ գաղութի ներկայացուցիչներու ընկերակցութեամբ ներկայ եղայ Թայլընտի Թագուհի Սիֆիթիդ-ի ծննդեան 60 - ամեակի տօնակատարութեանց, THAILAND CULTURAL CENTRE-ի մէջ:

Բժ. 9 Մարտին, BANGKOK POST անգլիատառ թերթը երկար հարցազրոյց մը ունեցաւ հետս, ուր առաւել կեդրոնացայ Դարաբաղի - Արցախ հարցի շուրջ: Զորեքշաբթի Մարտ 11-ին, երկար յօդուած մը լոյս տեսաւ օրաթերթին մէջ, յստակ պատկերացում տալով Դարաբաղի մէջ կատարուած սպաննութեանց մասին:

Դժ. 10 Մարտին, ֆաղափարական այցելութիւն մը տուի Նոր Զեւանտայի Դեսպանատուն, ընկերակցութեամբ Սուրէն Եղիագարեանի:

Դժ. 11 Մարտին, նոյնանման այցելութիւն մը տուի Աւստրալիոյ դեսպանատուն, ընկերակցութեամբ Տիկին Հելեն Փափագեանի:

Նոյն երեկոյեան ներկայ եղայ ողջերթի ընդունելութեան մը, Դեսպանի մեկնումի առիթով կազմակերպուած: Յիշեալ ողջերթին գաղութի անդամներ ինձի ընկերակցեցան:

Նոյն օրը կեսօրին հանդիպում մը ունեցայ Պանկզոզի ֆրիստոնեայ անգլիախօս հոգեւորական առաջնորդներու հետ, ուր խօսեցայ հայ եկեղեցւոյ եւ ներկայ Հայաստան-Արցախ կացութեան մասին: Սիրոյ ճաշի ընթացքին լուսարանիչ հարցազրոյց ունեցանք ներկաներուն հետ:

Եջ. 12 Մարտին, ներկայ եղայ Rotary Club-ի կեսօրուայ ճաշկերոյթին ուր խօսեցայ հայ եկեղեցւոյ ու հայ ժողովուրդի ներկայ իրավիճակի մասին, ապա պատասխանեցի ներկաներու հարցերուն:

Նոյն կեսօրէ ետք Անկլիքան Christ Church-ի մէջ Ս. Պատարագ մատուցի, ուր ներկայ եղան բոլոր հայերը ու իրենց օտար քարեկամները: Ս. Պատարագին ներկայ եղան նաեւ Աւստրալիոյ, Նոր Զելանտայի, ԱՄՆ-ի, Գանատայի ու Ռուսաստանի դեսպանները, եւ հոգեւորական ներկայացուցիչները: Անգլիքան լեզուով քարոզեցի Պահի ու Յարութեան նիւթին շուրջ: Հաւատացեալներ Ս. Հաղորդութիւն ստացան:

Նոյն երեկոյեան գաղութի անունով տրուած ընդունելութեան ներկայ եղան հայերն ու վերի յիշուած պետական, դիւանագիտական ու հոգեւորական ներկայացուցիչները:

Ուր. 13 Մարտին, Պանկզոզի հեռուստատեսութեան թիւ 11 կայանի հրաւերով հարցազրոյց մը ունեցայ շուրջ 10 վայրկեան տեւողութեամբ, ու խօսեցայ հայ եկեղեցւոյ, Հայաստան-Արցախ հարցերու շուրջ: Յիշեալ հարցազրոյցը ցուցադրուեցաւ Մարտ 17-ին:

Եր. 14 Մարտին, տեղի ունեցաւ գաղութային ձեռնարկ՝ նաւային պտոյտ մը Պանկզոզի գետերէն մէկուն վրայ: Նաւային պտոյտը վերածուեցաւ Հայաստանի անկախութեան տօնախմբութեան եւ Արցախի նկատմամբ զօրակցութեան: Այս եւ նախորդ օրերու ընթացքին եղած նուիրատուութեանց շնորհիւ, Պանկզոզի փոքրաթիւ հայութիւնը 10 հազար Ամերիկեան Տոլար հաւաքեց, առաքելու Հայաստանի կառավարութեան:

Կիր. 15 Մարտին, Անկլիքան Christ Church եկեղեցւոյ հովիւ Fr. Monty Morris-ի հրաւերով ներկայ եղայ արարողութեան եւ անգլիքան լեզուով քարոզեցի ներկայ հաւատացելոց: Ընտրանի հայ հասարակութիւն մըն ալ ներկայ էր Ս. Պատարագին: Քարոզիս նիւթն էր Հայ ժողովուրդի ֆրիստոնեական հաւատքի ընդունումն ու Քրիստոսի Նաշի ճամբայի հետեւիլը, միշտ սակայն Յարութեան յոյսով ու հաւատով:

Նոյն երեկոյեան Հոնկ Գոնկէն Պանկզոզ ժամանեց Տիար Յակոբ Մաքսեան, անձամբ հանդիպելու ինձի ու իր մասնակցութիւնը բերելու նուիրատուութեան: Յաջորդ առաւօտուն օդի ճամբով մեկնեցայ դէպի Սինկարուր:

Պանկզոզ կեցութեան օրերուն յաճախ առիքը ունեցայ հանդիպելու փոքրաթիւ հայութեան, հաւաքարար ու անհատապէս: Այս հանդիպումները առիք ծառայեցին հայերը ի մի հաւաքելու, եւ իրագլխի դարձնելու Հայրենիքի ու Արցախի ներկայ կացութեան:

Սինկարուր փոքրիկ կղզի-երկիր մըն է 600 քառ. ֆիւտմէր տարածութեամբ ու շուրջ երեք միլիոն բնակչութեամբ: Այս ֆաղափն մէջ հայեր կայք հաստատած են 19-րդ դարու սկիզբներուն ու աղօթքի տունը կառուցած են 1835 թուին, հանդիսանալով Սինկարուրի առաջին ֆրիստոնեական եկեղեցին: Հայութեան թիւը միշտ փոքր եղած է, ոչ աւելի քան 500 հոգի: Այժմ հայութեան թիւն է 20 հոգի: Այս փոքրաթիւ հայութիւնը հոգ կը տանի եկեղեցւոյ, որ շուրջ 20 տարիէ ի վեր պատմական յուշարձաններու կարգին դասուած է: Սինկարուր ժամանման օրն իսկ խորհրդակցական ժողով մը ունեցայ կարգ մը վարչական անդամներու հետ. նոյնը կրկնուեցաւ յաջորդ օրը, ուր հանգամանօրէն քննարկեցինք եկեղեցւոյ պահպանման, նորոգութեան ու գործածութեան հարցերը:

Գշ. 17 Մարտին յատուկ եկեղեցական արարողութիւն կատարեցի Սինկարուրի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, ներկայութեամբ հայ եւ օտար հաւատացեալներու, եւ քարոզեցի հայերէն եւ անգլիքան լեզուներով: Ներկաներէն շատեր Ս. Հաղորդութիւն ստացան:

Յաջորդ օրը Մարտ 18-ին Սինկարուրի Անկլիքան եկեղեցւոյ Առաջնորդին հետ հանդիպում մը ունեցայ ու նոյն օրն իսկ երեկոյեան ճամբայ ելլելով Սիւնի հասայ

Չորեքշաբթի առաւօտուն:

Այս առաքելութիւնը թէն կարն սակայն օգտակար էր հայուն եւ օտարին ծանօթացնելու հայ եկեղեցին ու հայ ժողովուրդը իր հարուստ պատմութեամբ, բայց յատկապէս լուսարանելու եւ իրագոյն դարձնելու այսօրուայ Հայաստանի անկախութեան ու Արցախի դժուարութեանց մասին:

Այս այցելութեան ընթացքին գոհունակութիւնը ունեցայ վկայելու թէ հայ անհատը ուր որ ալ գտնուի, ինչ պայմաններու տակ ալ ըլլայ, հայ ժողովուրդի ու հայ եկեղեցոյ հաւատարիմ ու հարազատ զաւակը կը մնայ:

Ապրիլ 1992

Սիտնի-Աւստրալիա

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ ԹԵՄԷՆ

Պրագիլի Հանրապետութեան Նախագահի յատուկ ներկայացուցիչը, Փրօֆ. Տօֆ. Անթօնիօ Գանտիրը, ընկերակցութեամբ թեմիս Առաջնորդ Տաթև Եպս. Ղարիպեանի եւ խումբ մը հայ ազգայիններու, անցեալ Փետրուարի 6-ին ժամանեցին Երեւանի Զուարթնոց օդակայանը, ուր դիմաւորուեցան պետական անձնակազմի մը, ինչպէս նաեւ Մայր Աթոռի դիւանապետ Գեորգ. Տ. Ներսէս Արք. Պօգապալեանի կողմէ:

Պատուիրակութիւնը ընդունուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան Վսեմաշուք նախագահ, Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կողմէ: Տօֆ. Գանտիրը պաշտօնապէս Հայաստանի նախագահին յանձնեց, Պրագիլի նախագահ Ֆէրնանտօ Գօլթրի անձնակազմի նամակը, ուր կը յայտարարուէր Պրագիլի կողմէ պաշտօնական ճանաչումը եւ մօտ ապագային դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու որոշումը Հայաստանի Հանրապետութեան հետ:

Կիրակի 9 Փետրուարին, Պատուիրակութիւնը ամբողջ, ներկայ եղաւ Ս. Էջմիածին, ուր պատարգեց Պրագիլահայոց Առաջնորդ Գեորգ. Տ. Տաթև Եպս. Ղարիպեան: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. իր քարոզին մէջ ուրախութիւն յայտնեց ընդունելով պետական եւ ազգային այս պատուիրակութիւնը, որ պատմական իրադարձութիւն մըն էր միանգամայն Հայաստանի, Մայր Աթոռի եւ Պրագիլահայ համայնքին համար:

Յաւարտ Ս. Պատարագի, Վեհարանի Գահասրահին մէջ, յատուկ հանդիսաւորութեամբ, Տօֆ. Գանտիրը յանուն Պրագիլական Կառավարութեան Վեհափառ Հայրապետին յանձնեց Պրագիլի "Գրուզէյրօ Տօ Սուլ Մեծ Խաչ" շքանշանը, որ Պրագիլի քարճարգոյն պատուանշանն է:

Վեհափառ Հայրապետը, ճաշով հիւրասիրութեան ընթացքին, պատուիրակութեան կրկին յայտնեց իր շնորհակալութիւնը, եւ Հայկական Օճիֆս քարով շինուած մեծ խաչ մը նուիրեց Պրագիլի Հանրապետութեան նախագահին յանձնելու համար:

Պատուիրակութեանը միացաւ նաեւ Մոսկուայի մօտ Պրագիլի Դեսպանին առաջին քարտուղարը:

Իր կեցութեան օրերուն, պատուիրակութիւնը պաշտօնական հանդիպումներ ունեցաւ Հայաստանի Արտաֆին Գործոց, Տնտեսութեան եւ այլ նախարարներու հետ, ինչպէս նաեւ այցելեց գանազան հաստատութիւններ:

Քսաներկու անձերէ բաղկացած սոյն պատուիրակութիւնը, իր առաքելութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ, Փետրուարի 12-ին հրաժեշտ առնելով մեկնեցաւ, օգնութեան, դիւանագիտական եւ նորա յարաբերութիւններու եւ պարտականութիւններու յանձնառու ըլլալով:

Պատուիրակութեան այս հանդիպումը Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահին, Ամենայն